

PAISTU KOOLI LASTEAIA ÕPPEKAVA

1. Üldsätted

- Paistu Kooli (edaspidi kool) tegutsemise vorm on koolieelne lasteasutus (edaspidi lasteaed) ja põhikool, mis tegutsevad ühe asutusena.
- Kooli tegevuse eesmärk on võimaldada koolieast noorematele lastele hoitu ning alushariduse omandamist, kooliealistele koolikohustuse täitmist ja põhihariduse omandamist.
- Kooli puhul kohaldatakse lasteaiale “Koolieelse lasteasutuse seadust” ning põhikoolile “Põhikooli- ja gümnaasiumiseadust”.
- Lasteaia ja põhikooli õppekavad on eraldi dokumendid.
- Paistu Kooli lasteaia õppekava aluseks on Eesti Vabariigi Valitsuse 29.05.2008 määrus nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“.
- Lasteaia õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument.

Õppekavas esitatakse

- lasteasutuse liik ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseliselts;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Lasteasutuse liik ja eripära

- Paistu Kooli lasteaed on koolieelne munitsipaal-lasteasutus.
- Lasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.
- Lasteaia tööaeg on 7.30 – 18.00
- Kooli direktor moodustab vastavalt vajadusele ja võimalusele sõime- ja lasteaiarühmad.

- Lasteaias on

1 sõimerühm: pooleteise- kuni kolmeaastased lapsed;

2 lastearühma: kolme-kuueaastased lapsed; kuue- kuni seitsmeaastased lapsed ja lapsed, kelle koolikohustuse täitmise alustamine on edasi lükatud.

Lasteaia eripära väljendub järgmises:

- lasteaia asukoht võimaldab vahetult suhestuda loodusega ja tegeleda tervise liikumisega, loodud on võimalused õuesõppeks;
- kuulatakse Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustikku:
 - lapsed viibivad ja õpivad palju värskes õhus,
 - lastele, personalile ja peredele viiakse läbi liikumistegevusi/-üritusi,
 - tähtsal kohal on tasakaalustatud toit (Euroopa Koolipiima- ja puuvilja programm);
- on välja kujunenud traditsiooniline ürituste aastaring;
- kasutatakse erinevaid põhimõtteid “Hea alguse” metoodikast;
- rakendatakse „Kiusamisest vaba lasteaed“ metoodikat, millega kujundatakse kiusamist ennetav käitumiskultuur – üksteist arvestav ja kaasav suhe, hooliv, salliv ning austav suhtumine üksteisesse;
- õppetöös kasutatakse digivahendeid;
- erinevate ürituste ja väljasõitude raames tehakse koostööd kooliga;
- koolieelikute õppetunnid viiakse osaliselt läbi klassiruumides;
- lapsed tegelevad aedviljade kasvatamisega ja sellest toidu valmistamisega;
- lapsed õpivad toidukoolis ise toitu valmistama;
- tutvustatakse Eesti- ja Mulgimaa pärimust ning traditsioone, osaletakse temaatilistes tegevustes.

Tegevussuundade rakendamisel on olulised

- õppe- ja kasvatustegevus läbi mängu ja mänguliste tegevuste (lõimides väärtuskasvatuse, keskkonnakasvatuse, õuesõppe, tervisekasvatuse, digiõppe ja avastusõppe elemente);
- personali omavaheline aktiivne koostöö;
- personalile ja lapsevanematele tuge ja arenguvõimalusi pakkuvad koolitused.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on toetada laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut, et kujuneksid eeldused igapäeva eluga toimetulekuks ja edasijõudmiseks üldhariduskoolis:

- arendada last igakülgselt tema võimetest lähtuvalt;
- luua arengut soodustav lapsesõbralik õpikeskkond, tagada turvatunne ja eduelamus;
- toetada last ümbritseva mõistmisel ja tervikliku maailmapildi kujunemisel;
- olla eeskujuks oma käitumisega;

- toetada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel;
- süvendada laste armastust kodukohta, selle looduse, kultuuritraditsioonide vastu, võttes osa paikkonna üritustest;
- hoida ja edendada laste tervist ning pakkuda võimalusi liikumiseks.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted tulenevad õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja on tegevuse aluseks:

- lapse arengupotentsiaali ja individuaalsuse arvestamine;
- lapse füüsilise tervise hoidmine ja liikumisvõimaluste loomine ning kasutamine;
- lapse loovuse arendamine ja väljendusvõimaluste loomine;
- mängu kasutamine uute oskuste ja teadmiste omandamiseks;
- ümbritsevaid ja ümbritsevat arvestavate suhete väärtustamine;
- lapse igakülgset arengut soodustava keskkonna loomine, turvatunde ja eduelamuse võimaldamine;
- lasteaia ja kodu koostöö.

Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, koostegevuse ja harjutamise kaudu. Laps õpib läbi eeskujude.

Õpetajad on lapse arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust

- kavandada oma tegevust ja teha valikuid;
- seostada uusi kogemusi varasemate teadmistega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

Õppe- ja kasvatustegevus lasteaia jaotub kuueks põhivaldkonnaks, milles õpetaja planeerib ja viib integreeritult läbi erinevaid tegevusi.

Valdkonnad on

- *Mina ja keskkond;*

- *Keel ja kõne;*
- *Matemaatika;*
- *Kunst;*
- *Liikumine;*
- *Muusika.*

4. Lapse eeldatavad üldoskused

4.1 1,5 - 3aastane

Mänguoskused

Laps

- on emotsionaalselt vastuvõtlik muusikale ja kunstilisele sõnale;
- liigub ühe asja juurest teise juurde ja tegeleb sellega, mis parajasti vaatevälja juhtub;
- õpib esemeid tundma, tajudes neid mitme meelega;
- teise eluaasta lõpuks hakkab täpsemalt eristama, nimetama ja kirjeldama esemeid erinevate tunnuste (suuruse, värvuse, vormi) järgi;
- mängib lühikest aega iseseisvalt täiskasvanu läheduses;
- jäljendab matkimismängudes erinevaid liigutus- ja kõnemudeleid;
- väljendab varasemaid kogemusi lihtsamal matkimismängus (nt katab lauda, toidab nukku, koputab mänguhaamriga)
- mängib lihtsamaid motoorseid mänge: lükib rõngaid suuruse järjekorras pulgale, ehitab kuubikutest lihtsa hoone, paneb esemeid üksteise sisse, laob lihtsamat mosaiiki, seab kokku paarispile;
- leiab kujult, värvilt, vormilt samasuguse eseme.

Tunnetus- ja õpioskused

- hangib ümbrusest aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi;
- tegutseb lühiajaliselt ilma täiskasvanu osaluseta; sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam;
- tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis;
- mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mänge;
- loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse;
- saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid;
- tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukehi, mis seostuvad tema enda kogemustega;
- tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest;
- sobitab erinevaid materjale ja esemeid;
- rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;

- omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu;
- kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades.
- jälgib lühemat (teatri)etendust, loovtegevust vmt.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- jälgib teisi lapsi, tegutseb nendega kõrvuti;
- teab oma eesnime;
- lepib ema/isa eemalolekuga lasteaias olemise ajal;
- suhtleb nii laste kui ka täiskasvanu(te)ga;
- õpib mängima ja tegutsema omaette;
- kasutab sõnu *palun, tänan, aitäh, tere, head aega* täiskasvanu eeskujul;
- tunneb ära emotsioonid rõõm ja kurbus, nii enda kui kaaslaste puhul, ning reageerib neile vastavalt (nt lohutab kurba või haiget saanud kaaslast, naerab ja rõõmustab koos heatujulise kaaslasega);
- mõistab selgelt väljendatud ütlust “*Ei tohi*”;
- avab ja sulgeb veekraani;
- peseb ja kuivatab käsi ja nägu koos täiskasvanu abiga;
- harjutab ise söömist lusika või kahvliga;
- oskab juua tassist;
- tunneb huvi riidetumise vastu, proovides riideid selga panna ja ära võtta;
- täiskasvanu abiga nuuskab/pühib nina taskurätti;
- leiab oma kapi, voodi ja istekoha lauas;
- tunneb ära isiklikud hügieenitarbed (nt kääterätik, kamm) ning kasutab üksnes neid;
- käib tualetis täiskasvanu abiga.

4.2 3 - 4aastane

Mänguoskused

- mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min;
- mängib sageli 2-3 lapsega;
- soovib tegutseda iseseisvalt nagu täiskasvanu;
- hakkab igapäevaelus nähtud mängu üle kandma;
- hakkab oma mängu toiminguid võrdlema täiskasvanute omadega;
- mänguideed tekivad vahetult tajutud ja nähtud mänguasjade kaudu;
- jätkab mängimist erineva mängu-materjaliga (looduslik materjal, kartong, erinevad paberid, riidetükid, kuubikud, karbid jms), mängides nii realistlike lelude kui ka asendusmänguasjadega;
- ei suuda veel mängu alustades selle kulgu ette näha;

- kordab mängus ühelaadseid tegevusi, näiteks matkib täiskasvanu ettenäidatud tegevust mänguasjadega;
- jälgendab mängus ümbritsevate inimeste tegevusi (nt riietumine, söötmine, magama panemine);
- esikohal on tegevused mänguasjadega, mitte mängu eesmärgid (nt huvitab teda rohkem kraadiklaas, kuuldetoru, telefon, mitte palaviku mõõtmine, haige kuulamine või telefoniga rääkimine);
- on võimeline ehitama klotsidest erinevaid hooneid ja esemeid;
- õpib ühendama eri suuruse ja kujuga klotse;
- tähelepanu on muutunud püsivamaks ning taju ja tähelepanu on jaotunud mitme tegevuse vahel;
- kogub konkreetseid teadmisi ümbritsevast maailmast.

Tunnetus- ja õpioskused

- leiab tegutsemisajendi, planeerib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga - täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu;
- keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv;
- tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega;
- kordab ja jälgendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus;
- mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid;
- on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada;
- osaleb dialoogis;
- jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemusele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest;
- mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendusega väljenditest;
- rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi;
- tal on ettekujutus arvu mõistest ja värvuste nimetustest;
- leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nende vahelisi seoseid, kasutab info saamiseks kõnet;
- tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik;
- omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.
- hakkab tekkima huvi tähtede vastu;
- plaanib *mina*-keskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- hangib tänu keeleoskusele uut teavet;
- tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- teab oma eesnime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused;
- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid;
- tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus;
- väljendab tugevaid emotsioone, oma *mina*;
- võib karta tundmatuid ja uusi asju;
- tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia;
- tema enesekindlus on kõikuv: enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid;
- osaleb täiskasvanuga ühistegevustes, teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti;
- loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues ja säilitades sihipäraselt;
- algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus;
- järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.

4.3 4 - 5aastane

Mänguoskused

- mängib sageli koos 2-3 lapsega, suheldes ~15 minutit;
- mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängu tegevusi.

Tunnetus- ja õpioskused

- oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiseteta, kuid autoriteetide toel;
- plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme;
- hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on;
- saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest; järgib lihtsaid reegleid;
- huvitub võistlusemängudest ja tahab olla edukas;
- osaleb ühistegevuses ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusemängudes ning loovtegevustes;
- liigitab lihtsamate üldnimetuste või mitme tunnuse järgi;
- keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu;

- saab aru arvu mõistest;
- huvitub tähtedest;
- omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

- väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele;
- tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkusest realistlikku ettekujutust;
- teab oma ees- ja perekonnanime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi;
- seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid;
- väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- püüab vahel teisi abistada ja lohutada;
- tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale;
- arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet;
- saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses;
- püüab käituda kodukorra järgi;
- saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- huvitub võistlusemängudest ning tahab olla edukas.

4.4 5 - 6aastane

Mänguoskused

- liitub kaaslastega arvestavalt käimasoleva mänguga ja oskab mängu küsida;
- järgib mängureegleid;
- etendab/võtab mängudes erinevaid rolle;
- mängib fantaasiamänge;
- organiseerib mängu, määrab reegliid ja kaasab teisi;
- osaleb äraarvamismängudes.

Tunnetus- ja õpioskused

- tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi;

- reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet;
- tegutseb koos teistega;
- motiveerib tegevus eakaaslastega;
- keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte;
- osaleb erinevat tüüpi mängudes ja loovtegevustes;
- räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, fantaseerib;
- keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit;
- oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid;
- eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistus astmest;
- tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest;
- omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme;
- kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid).

Sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused

- hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- väljendab oma emotsioone, räägib nendest;
- suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses;
- suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere;
- naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt;
- oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.

4.5 6 - 7aastane

Mänguoskused

- osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist;
- matkib mängus täiskasvanute rolle;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskendumiseks;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

- organiseerib ja planeerib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ning lõpetab alustatud tegevused;
- suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20–30 minutiks;
- kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet;
- kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks;
- suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet nii aktiveerivas kui ka pidurdavas rollis;
- toetub tegutsedes oma tegevusele antavale tagasisidele, eakaaslaste hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- seab uudsetes olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise järgi eesmärged ning valib tegutsemisstrateegiad;
- katsetab, konstrueerib ja uurib, kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ning kombinatsioonis;
- osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- liigitab ning tajub esemeid ja sündmusi tervikuna, saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga;
- loob uusi seoseid eeskju, seletuste, kuulmise ja nägemise kaudu;
- kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui ka verbaalset mõtlemist;
- kasutab eakaaslastega suheldes arutlevat dialoogi;
- huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- teab ja kasutab tähti, numbreid ja sümboleid;
- kirjutab etteütlemise järgi lihtsamaid 1–2-silbilisi sõnu ning teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- osaleb aktiivselt käelistes- ja loovtegevustes;
- kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust.

Sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused

- tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses;
- seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- kujunevad esimesed sõprussuhted;
- suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil;
- järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt; oskab reegleid teistele selgitada;
- järgib sotsiaalset rutiini.

5. Õppe- ja kasvatusvaldkondade eesmärgid ja sisu

5.1 Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- väärtustab nii eesti kultuuri traditsioone kui ka oma rahvuse kultuuri traditsioone;
- väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna sisu:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallika ning ohutu käitumine;
- looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;
- tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus-ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise-ja liikluskasvatust;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

5.2 Keel ja kõne

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- tuleb toime igapäevases suhtlemises;
- kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust;
- tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu
- on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna sisu:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis-ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- lapsele luuakse kõne keskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda;
- laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;

- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- täidetakse erinevaid kirjaharjutusi, kasutades nende mitmekesistamiseks erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

5.3 Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna sisu:

- hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades

- suunatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);

- toetatakse üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist–erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

5.4 Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlusmaailma;
- vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- kasutab õpitud voolimis-, joonistamis-ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ja voolides, joonistades, maalides ning meisterdades oma tähelepanekuid kasutama;
- kasutatakse teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, et omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana;
- joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;

- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

5.5 Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- tunneb rõõmu laulmisest ja muusikalisest tegevusest;
- õpib ennast loovalt väljendama laulmise, pillimängu, muusika kuulamise ja liikumise kaudu;
- suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaalne tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilist-sotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaolu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine;
- muusikapalade valikul arvestatakse laste ea- ja jõukohasusega, huvidega, kuulumisega Mulgi pärimus-piirkonda.

5.6 Liikumine

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;

- suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- järgib esmaseid hügieeni-ja ohutusnõudeid.

Valdkonna sisu:

- kehalise kasvatusel alased teadmised: ohutus, enesekontroll ja hügieen;
- põhiliikumised;
- liikumismängud;
- erinevad spordialad; ujumise algõpetus;
- rütmika;
- tants.

Õppe- ja kasvatusetegevust kavandades ja korraldades

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- rikastatakse lapse liikumis-ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega–jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- suunatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- arendatakse mitmekesistes tegevustes põhiliikumisi, koordinatsiooni, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsus, näo- ja sõrme lihaste kontrolli oskus);
- liikumistegevuste planeerimisel arvestatakse laste ea- ja jõukohasusega, huvidega, kuulumisega Mulgi pärimus-piirkonda.

6. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel

6.1 Mina ja keskkond

Eeldatavad tulemused

2aastane:

- teab oma nime ja hüüdnime ning reageerib neile;
- tunneb lähisugulasi, lemmiklooma;
- matkib loomade hääletsusi;
- nimetab mänguasju (vähemalt nelja);
- võtab osa ühistest laulumängudest;
- suudab vastata jah/ei küsimustele jaatavalt või eitavalt;
- matkib lihtsaid töövõtteid (nuku toitmine, autorooli keeramine jne);
- küsimisel osutab, kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesemisruum ja WC;
- paneb täiskasvanu eeskujul asjad õigesse kohta;
- osutab küsimisel peale, kätele jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele;
- osutab küsimisel maanteel sõitvatele autodele, bussidele.

3aastane

Sotsiaalne keskkond

- ütleb küsimisel oma eesnime ja vanuse aastate arvuna või näitab seda sõrmedega;
- oskab öelda oma sugu (poiss/ tüdruk);
- eristab ja osutab, kes on naine/tädi, mees/onu, laps;
- osutab küsimisel oma lasteaiale, mängukaaslastele, õpetajatele;
- nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi;
- osutab või ütleb küsimisel oma sõbra nime;
- matkib lihtsaid töövõtteid (nuku toitmine, autorooli keeramine jne);
- küsimisel osutab, kus on rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesemisruum ja WC;
- leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu;
- täidab täiskasvanu eeskujul lihtsamaid rahvakombeid (nt vastlaliu laskmine);
- matkib täiskasvanu eeskujul enimtuntud elukutsete tegevust (nt kokk teeb süüa, arst ravib);
- paneb täiskasvanu eeskujul asjad õigesse kohta;
- meelde-tuletamisel tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab;
- väljendab oma tundeid emotsionaalselt ja häälekalt;
- tunneb rõõmu heameele valmistamisest (nt teeb kaaslasele pai ja kallistab teda);
- mõne teo puhul saab aru selle negatiivsusest (nt lükkamine/tõukamine ja löömine, hammustamine);

- mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist (loobudes tegevuse algatamisest);
- täiskasvanu meelde-tuletamisel järgib kokkulepitud reegleid (nt räägime vaikse häälega).

Mina ja tervis, terviseõpetus-ja kasvatus

- osutab küsimisel peale, kätele jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele;
- peseb ja kuivatab täiskasvanu abiga käsi ja nägu;
- osutab või nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (seep, vesi, hambahari, käterätik);
- osutab küsimisel erinevatele toiduainetele;
- osutab küsimisel teravatele esemetele, mis võivad haiget teha (nuga, käärid);
- teab, et kuum toit ja jook on ohtlikud;
- lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud mängukaaslast;
- leiab piltidelt häid ja tervislikke tegevusi.

Looduskeskkond

- leiab loodusest ja pildilt puu, lille, seene;
- nimetab tuntumaid koduloomi (kass, koer jt);
- leiab mänguasjade seast ja pildilt nt jänese;
- osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, saba, käpad);
- osutab küsimisel linnule, putukale, kalale, konnale;
- eristab kuud ja päikest, suve ja talve, päeva ja ööd, vihma ja lund;
- nimetab vett, lund, jääd;
- osutab küsimisel külmale ja soojale (vesi);
- matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (vihmasadu, tuule puhumine);
- hoiab oma ümbritsevat looduskeskkonda.-

Tehiskeskkond, liikluskasvatus

- eristab lähiümbrusest mõningaid ehitisi (maja, lasteaed, pood jm);
- oskab näidata hoonete osi (katus, aken, põrand jm);
- eristab mõningaid kodumasinaid (tolmuimeja, pesumasin, külmkapp jm);
- teab, et prügi pannakse prügikasti;
- osutab küsimisel maanteel sõitvatele autodele, bussidele;
- näitab pildil ülekäigurada ja valgusfoori;
- teab, et tänaval tuleb hoida täiskasvanu käest kinni;
- teab, et rattaga sõites peab kandma kiivrit.

4aastane

Sotsiaalne keskkond

- ütleb küsimisel oma ees-ja perekonnanime;
- ütleb küsimisel oma vanuse aastate arvuna või näitab seda sõrmedega;
- nimetab küsimisel oma rühmakaaslaste ning õpetajate ja õpetaja abi nimesid;
- nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja lemmikloomi;
- nimetab küsimisel oma pereliikmete koduseid toimetusi;
- nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi (kool, kauplus, lasteaed, rahvamaja, raamatukogu);
- nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (pagar küpsetab saia, arst ravib);
- kirjeldab, kuidas tema käis vastlaliugu laskmas, kadrisanti jooksmas vms;
- selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea“ ja „halva“ tähendust;
- järgib kokkulepitud reegleid (paneab meelde-tuletamisel oma asjad kokku, räägib vaikselt, jookseb selleks ettenähtud kohas jm);
- meelde-tuletamisel tänab, palub, tervitab ja jätab hüvasti;
- täiskasvanu meelde-tuletamisel ja suunamisel märkab teise lapse emotsioone, vajadusel lohutab, palub vabandust;
- selgitab küsimisel, kes on sõbrad ning põhjendab, miks peab sõpra hoidma;
- proovib ettenäitamisel teha lihtsamaid töid.

Mina ja tervis, terviseõpetus-ja kasvatus

- teab, et tervist tuleb hoida ja nimetab tegevusi, mis ei ole tervislikud;
- teab, kas ta on poiss või tüdruk;
- peseb ja kuivatab käsi ilma abita;
- teab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab käsi pesema;
- paneb jalanõud ise enamjaolt õigesti jalga;
- tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi;
- nimetab erinevaid kehaosi;
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud;
- nimetab erinevaid toiduaineid.

Looduskeskkond

- nimetab vett, lund, jääd;
- osutab küsimisel külmale ja soojale (vesi);
- matkib täiskasvanu eeskujul liigutuste ja häälega erinevaid ilmastikunähtusi (vihmasadu, tuule puhumine);
- nimetab tuttavaid puu- ja köögivilju, teab, mida nendest valmistada saab;
- nimetab tuntud loomi, nende iseloomulikumaid tunnuseid, matkib nende hääletsusi;
- selgitab öö ja päeva erinevust;
- kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi (vihma sajab, päike paistab);

- küsimisel kirjeldab, et suvel on soe ja talvel külm, päeval päike soojendab, öösel on jahe;
- tutvub mõistetega talv, kevad, suvi, sügis ja eristab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses jm);
- teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks toitu ja vett;
- kirjeldab, mis juhtub lehtpuudega sügisel, kevadel;
- eristab okaspuid lehtpuudest;
- osutab küsimisel tuntumatele putukatele;
- nimetab linnu kehaosi;
- selgitab küsimisel, miks jää ja lumi muutuvad veeks;
- teab, kuidas käituda looduses seda kahjustamata;
- põhjendab, miks visatakse praht prügikasti.

Tehiskeskkond, liikluskasvatust

- tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused;
- küsimise korral nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm);
- teab liiklusvahendeid (auto, rong, buss, lennuk, laev jt) ja eriotstarbelisi sõidukeid;
- teab, et pimedal ajal peab helkurit kandma;
- teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline);
- teab mõisteid sõidutee, kõnnitee;
- teab, et enne sõiduteele astumist tuleb peatuda;
- teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver);
- nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid jm).

5aastane

Sotsiaalne keskkond

- oskab öelda oma ees-ja perekonnanime;
- nimetab erinevaid kehaosi ja osutab nendele;
- selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina;
- oskab rääkida sellest, mis talle meeldib;
- palub ja tänab meeldetuletusel, kasutades sõnu palun, tänan, aitäh, tervitab ja jätab hüvasti;
- nimetab oma emotsioone (rõõm, kurbus);
- ütleb küsimisel oma kodukoha nime ja kirjeldab lähemat koduümbrust;
- tunneb ära Eesti hümnit;
- nimetab rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud (nt mardi- ja kadripäev);
- selgitab töölkäimise vajadust, raha otstarvet;
- teab, kellena töötavad isa ja ema, räägib oma vanavanematest;

- kirjeldab oma kodu, nimetab oma pereliikmete koduseid toimetusi;
- nimetab oma lasteaia nime, ruume ja teab nende otstarvet;
- nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid;
- põhjendab mängu-või töökoha korrastamise vajadust;
- teab ja oskab öelda oma vanust;
- loetleb enimtuntud elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid;
- arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega;
- lahendab konflikte sõnaliselt;
- selgitab, milleks on igapäevaste reeglite täitmine vajalik;
- kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed on erinevad;
- näitab oma käitumisega, et hoolimata erinevustest (puudega inimesed, teisest rahvusest jne), tuleb kõikidesse inimestesse suhtuda sõbralikult;
- abistab vajadusel nõrgemat.

Mina ja tervis, terviseõpetus ja -kasvatus

- nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted jm);
- järgib lihtsamaid lauakombeid;
- nimetab tuttavaid köögi-ja puuvilju, mida peaks iga päev sööma;
- nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades nt tänaval, ehitisel; ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit ilma kiivrita jm);
- selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks;
- selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna;
- nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine jm);
- teab, miks tekivad hambaaugud, miks piimahambad ära tulevad;
- selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik jm).

Looduskeskkond

- teab, mida on vaja taimedele kasvamiseks;
- eristab okaspuid lehtpuudest, nimetab 1 leht- ja okaspuu;
- kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel (muudavad värvi ja langevad maha);
- nimetab linnu kehaosi, nimetab ühe linnu ja kirjeldab tema välimust;
- kirjeldab erinevate loomade elupaiku ja -viise;
- nimetab 1-2 putukat;
- nimetab erinevaid köögivilju ja teab, kuidas neid kasutatakse;

- teab aastaegade vaheldumise seost ilmastikuga;
- kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele;
- viskab jäätmed prügikasti.

Tehiskeskkond, liikluskasvatus

- suudab mõne sõnaga kirjeldada oma kodu;
- nimetab lasteaia erinevaid ruume ning suudab neid kirjeldada;
- kirjeldab lasteaia õueala;
- teab, millised kodumasinad on tal kodus ja oskab rääkida, mida nendega tehakse;
- teab turvavarustuse vajalikkusest rattaga, rulaga, rulluiskudega sõites ning teab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole;
- kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiiver, põlve-ja randmekaitsmed, turvavöö, helkur);
- eristab mõisteid sõidutee ja kõnnitee ning põhjendab nende erinevust;
- teab, kuidas täiskasvanu eeskujul ületada ohutult sõiduteed;
- teab, kuidas ühissõidukis käitutakse;
- kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab eriotstarbeliste sõidukite tähtsust ja ülesandeid;
- teab valgusfoori tulede tähendust ja oskab ületada sõiduteed õige valgusfoori tulega;
- selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.

6aastane

Sotsiaalne keskkond

- teab oma ees-ja perekonnanime;
- räägib oma pereliikmetest, kirjeldab oma kodu, pere traditsioone;
- koostab koos õpetajaga ühised rühmareeglid;
- nimetab küsimisel oma kodulinna, kodukohta; kodust aadressi;
- kirjeldab tuntumate rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombeid, nimetab Eesti rahvustoite;
- kirjeldab tähtsamate tähtpäevade tähistamist lasteaias;
- nimetab eesti rahvuslindu ja -lille;
- nimetab 2 –3 erinevat rahvust ja keelt;
- kirjeldab erinevusi enda ja oma sõbra vahel (silmade, juuste värv, pikkus jm);
- jutustab oma lemmiktegevustest;
- väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda;
- loetleb erinevate elukutsete juurde kuuluvaid töövahendeid;
- teab raha otstarvet.

Mina ja tervis, terviseõpetus-ja kasvatus

- selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist;
- selgitab, mida tähendab terve olemine ja mis tervist kahjustab;
- nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine jne);
- teab, millised toiduained on hammastele kahjulikud;
- nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa;
- nimetab, mida tuttavatest köögi- ja puuviljadest valmistada saab;
- teab, et peale liikumistundi või higistamist on vajalik end pesta, niisked riided vahetada kuivade vastu;
- nimetab erinevaid meelelundeid ja nende funktsioone;
- märkab ja mõistab enda ja teiste emotsioone;
- selgitab erinevate abivahendite (prillid, ratastool, kaldteed jm) vajalikkust.

Looduskeskkond

- nimetab aastaaegu, kirjeldab nende olulisemaid tunnuseid;
- teab, mis aastaajal valmivad viljad, millised tööd on iseloomulikud erinevatel aastaegadele;
- nimetab 2 leht- ja okaspuud (kuusk, mänd, vaher, kask);
- nimetab tuntumaid paiga- ja rändlinde, põhjendab, miks mõned linnud lendavad soojale maale;
- kirjeldab kalade välistunnuseid (uimed, soomused, saba jm);
- nimetab erinevaid veekogusid (järv, oja)
- teab, kuidas ja miks prügi sorteeritakse;
- teab, et looduse säästmiseks saab paljusid inimeste valmistatud esemeid taaskasutada.

Tehiskeskkond, liikluskasvatus

- kirjeldab oma kodumaja;
- nimetab erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet;
- kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid;
- kirjeldab kodumasinaid ja-elektronikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte;
- nimetab hädaabi numbrit 112 ja oskab seda kasutada;
- selgitab, kus ja kuidas helkurit kanda;
- teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust;
- teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust;
- teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis;
- teab, et enne sõidutee ületamist peab peatuma, kuulama ja vaatama;
- kõnnib maanteel õigel pool teeservas;
- oskab ühissõidukis käituda;
- kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet;

- teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust;
- kirjeldab liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.

7aastane

Sotsiaalne keskkond

- tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;
- kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid;
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone;
- mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.

Mina ja tervis, terviseõpetus-ja kasvatus

- oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku;
- julgeb keelduda tegevusest, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav;
- kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist;
- järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist;
- suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt.

Looduskeskkond

- kirjeldab kodukoha loodust, ilma, tuntumaid taimi, seeni ja loomi;
- kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring;
- selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele vajalikud;
- selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest;
- mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale;
- nimetab enimtuntud põhja-ja lõunamaa loomi;
- nimetab erinevaid kalu;
- kirjeldab erinevaid veekogusid.

Tehiskeskkond, liikluskasvatus

- kirjeldab oma kodu ja selle sisustust, nimetab kõrvalhooneid ning nende otstarvet;
- kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm;
- teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita;
- kirjeldab oma teekonda kodust lasteaeda;

- nimetab hädaabinumbrit 112 ja oskab seda kasutada.

6.2 Keel ja kõne

Eeldatavad tulemused

2aastane:

- tunneb ja kasutab oma nime;
- kasutab suhtlemisel mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnadega.
- kasutab 1-, 2-sõnalisi lauseid;
- kuulab ja järgib täiskasvanu ütlusi;
- jäljendab kõnet ja vastab tuttavale täiskasvanule;
- vaatab täiskasvanuga pildiraamatuid ja ütleb üksikuid sõnu pildi kohta.

3aastane

- kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega lihtsamaid sõnu tuttavas situatsioonis;
- hääldab sõnades õigesti lihtsamaid häälikuid: nt a, e, i, o, u, p, m, t, l;
- kasutab nimi- ja tegusõnu (näu, kiisu, anna, opa, võta sülle), ase- ja määrsõnu (siia, seal, nii);
- mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas situatsioonis;
- vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta;
- kasutab suhtlemisel peamiselt mitteverbaalseid vahendeid (žestid, miimika) koos häällitsuse või üksikute sõnadega;
- mõistab ja täidab lühikesi (2 –4 sõnalisi) korraldusi tuttavas situatsioonis;
- suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal;
- osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausega;
- eelistab suhtlemisel partnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut;
- vastab täiskasvanu küsimusele, korraldusele 1 –2 sõnalise ütlusega;
- oskab kasutada peamisi viisakusväljendeid (palun, aitäh);
- kommenteerib enda tegevust mänguasjaga;
- kuulab erinevaid helisid ja otsib heli või hääle tekitajat (mis tegi sellist häält?);
- oskab laduda lihtsamaid puslesid ja mustreid;
- loeb peast või kordab järele 1 –2 realist luuletust või sõnu/ häällitsusi lavastusest.

4aastane

- algatab ise suhtlust; suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses;
- mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega;
- oskab kõneldes õigesti hingata;
- jutustab pildi järgi või oma kogemusest, öeldes kuni kolm lausungit;
- oskab lühikest aega tähelepanelikult kuulata;
- mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3 –5 sõnalisi lihtlauseid, sh koondlauseid;
- mõistab ja kasutab kõnes mõningaid üld- ja liiginimetusi, objektide osade, detailide nimetusi;
- kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (kelgumägi);
- hääldab sõnades õigesti ja selgesti enamikke häälikuid ning lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid;
- tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise abil kuulmise teel ära hääliku häälikute reas;
- tekib huvi tähtede vastu;
- matkib kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga;
- loeb peast kuni neljarealisi luuletusi;
- täidab lihtsamaid rolle lavastustes.

5aastane

- algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevus-situatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi, annab hinnangu kaaslaste tegevusele;
- mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega;
- annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausetega;
- kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm);
- kasutab kõnes üldmõisteid, omadus- ja tegusõnu;
- kuulab ettelugemist, olles hiljem vestluses aktiivne (küsub, osutab pildile);
- kasutab õigesti viisakusväljendeid;
- kirjeldab täiskasvanu abiga olustiku pilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust;
- kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid;
- kasutab kõnes õigesti enamikke käänevorme;
- kasutab kõnes -nud- ja -tud-kesksõnu (nt *söödud –söönud*);
- üldistab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (*ilusale lillele; punase palliga*);
- kasutab kõnes õigesti enamikke nimisõna käänevorme mitmuses (*ilusatel lillel*) ja tingivat kõneviisi (*saaksid, teeksid*);
- kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (lühike –pikk); aega väljendavaid nimisõnu (hommik, päev jne);

- moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt *tikkudest maja –tikumaja*);
- hääldab õigesti tuntumaid võõrsõnu (*foto, banaan, direktor* jne);
- häälib 1 –2-silbilisi sulghäälikuteta ja häälikuühenditeta sõnu;
- uurib ise raamatuid;
- tunneb mõningaid tähti;
- harjutab oma nime kirjutamist joonistähedega;
- sooritab kirja eelharjutusi: vertikaal- ja horisontaaljooned, kald- ja kaarjooned;
- kasutab õiget kirjutamis asendit ja pliiatsihoitu;
- loeb peast liisusalme ja luuletusi;
- täidab rolle lavastustes.

6aastane

- räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta;
- kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist;
- püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teiste algatatud teema muutusega;
- mõistab teksti ja annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste abil;
- jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega;
- jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega ja siis, siis, ja;
- märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt *lugeb-loeb; seen kasvab all kuuse - seen kasvab kuuse all*) ning osutab neile;
- kasutab kõnes saava ja rajava käände vorme (*saab lauljaks, jookseb kivini*) ja kasutab umbisikulist tegumoodi (mida tehakse? mida tehti?);
- kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme;
- kasutab mõningaid samatähenduslikke sõnu (*jookseb, lippab, sibab*);
- kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu;
- määrab õigesti häälikute järjekorda sõnades ning seostab häälikud tähtedega;
- oskab kirjutada oma nime joonistähedega;
- loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (sildid, poe- ja tänavanimed) ja teab, et lause koosneb sõnadest;
- joonistab joontega ruudulisse vihikusse mustreid;
- kirjutab joonistähti;
- oskab leida riimuvaid sõnu, loeb luuletust ja lavastuse teksti koos kaaslasega, dialoogina;
- oskab küsimuste abil lauseid laiendada.

7aastane

- tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel;
- arvestab kaasvestleja ja suhtlemise paigaga;
- saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida, sh mõistab kaudseid ütlushi (Ruumis on aken lahti - Pane aken kinni!);
- suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid;
- loob fantaasiajutukesi;
- kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- kasutab kõnes õiget lauseehitust ning kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses;
- kasutab kõnes antonüüme ja sünonüüme;
- valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- hääldab oma kõnes ja ette öeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- jaotab sõnu häälikuteks, määrab õigesti häälikute järjekorda sõnades ning seostab häälikud tähtedega;
- tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirja pildis ära mõned sõnad;
- kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud tähtedega;
- teab peast emakeelseid luuletusi ja laule ning osaleb lavastustes;
- räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta;
- kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist; püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teiste algatatud teema muutusega.

6.3 Matemaatika

Eeldatavad tulemused

2aastane

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (suurus, värvus, kuju vms) järgi hulgaks;
- eristab mõisteid üks ja palju ning leiab need erinevate esemete hulgast;
- loendab esemeid ja asju kahe piires.

Suurused ja mõõtmine:

- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike).

Geomeetrilised kujundid:

- leiab samasuguse kujundi peale-, sisse- või kõrvuti asetamise teel.

Orienteerumine ajas:

- eristab ööd ja päeva;
- matkib tegevusi (söömine, magamine vms) mängus.

Orienteerumine ruumis:

- orienteerub oma kehal;
- eristab mõisteid ülal- all, kõrval, ees – taga;
- oskab näidata, mis asub üleval, all, kõrval, ees või taga.

3aastane

Värvused:

- eristab ja leiab värve: punane, kollane, roheline, sinine, pruun, must.

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- kuulab jutu sees, lauludes, salmides arvsõnu (üks kassike läks kõndima);
- leiab erinevate esemete hulgast 1 –2 täiskasvanu kirjeldatud eset;
- juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme;
- rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (suurus, pikkus, värvus, kuju) järgi;
- mõistab, mida tähendab üks ja palju;
- loendab asju 3 piires ning vastab küsimusele mitu on?;
- teostab lihtsamat jaotamist (annab igale lapsele ühe kompveki);
- leiab sarnaste esemete paarid;
- ühendab eseme ja pildi.

Suurused ja mõõtmine:

- näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur/ väike, pehme/ kõva, pikk / lühike, lai / kitsas);
- avab, tühjendab ja täidab (võtab esemeid karbist välja);
- paigutab juhendamisel eseme peale, sisse, kõrvale, alla, ette, taha, üles;
- eristab kahest sarnaste elementidega hulgast suuremat ja väiksemat hulka;
- mõistab, mida tähendab kõige suurem, kõige väiksem;
- mõistab, et tühjendamise ja täitmise kaudu mahub mõnda anumasse rohkem, teise vähem.

Geomeetrilised kujundid:

- leiab esemete seast ühe kindla eseme;

- leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-või sisse asetamise teel;
- eristab kompimise ja veeretamisega ümmargusi ning kandilisi esemeid (ring - ruut).

Orienteerumine ajas:

- matkib mängus öö ja päevaga seonduvaid tegevusi ning eristab pildilt öiseid ja päevaseid tegevusi.

Orienteerumine ruumis:

- orienteerub tuttavas ümbruses (oskab lihtsamasse kohta peidetud eset üles leida ja on otsimise ajal oma asukohast teadlik jm);
- orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub ülal, all, ees, taga;
- suudab tuttavas keskkonnas (kodu, rühmaruum jm) üles leida nimetatud ruumid või kohad.

4aastane

Värvused:

- teab värvuste nimetusi ja leiab järgmisi värve: punane, kollane, oranž, roheline, sinine, lilla, pruun, must, valge.

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- moodustab hulki sarnaste tunnuste (värvus, kuju, suurus) järgi;
- moodustab uue suuruse ühe lisamise teel (kahele linnule lendab juurde üks, saab kokku loendades kolm);
- teab, kas nimetatud ese kuulub/ei kuulu moodustatud hulka;
- rühmitab objekte ja olendeid ühe tunnuse (kuju, värv)alusel;
- saab paaride moodustamisega (üksteisega vastavusse seadmisega) teada, et esemeid on võrreldavates hulkades sama palju, ühepalju ehk võrdselt;
- loendab 5 piires, sõnastab loendamise tulemuse ja tunneb arvude rida 5-ni.

Suurused ja mõõtmine:

- võrdleb (järjestab) kahte eset suuruse (suurem/ väiksem), pikkuse (pikem/ lühem), laiuse (laiem/ kitsam), kõrguse (kõrgem/ madalam), paksuse (paksem/ peenem) järgi ning kasutab õpitud suurusmõisteid;
- paneb objektid järjestusse;
- kasutab jutu sees matemaatilisi mõisteid (minu pall on suurem kui sinu pall);
- kasutab raskuste määramisel mõisteid kerge, raske.

Geomeetrilised kujundid:

- eristab ringi, nelinurka(ruut)ja kolmnurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest, tänavalt;
- tutvub mõistetega külj ja nurk;
- nimetab tervikust puuduvaid detaile;
- koostab lihtsamat mustriks.

Orienteerumine ajas:

- tutvub mõistetega talv, kevad, suvi, sügis ja eristab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses jm);
- eristab ööpäeva osi (öö, päev, hommik, õhtu)ning kirjeldab oma tegevusi vastavatel päeva osadel;
- mõistab, et kell on aja mõõtmiseks;
- eristab mõisteid kiiresti ja aeglaselt.

Orienteerumine ruumis:

- määrab teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: ülal, all, ees, taga.

5aastane

Värvused:

- tunneb värve;
- eristab värvuste tumedaid ja heledaid toone.

Hulgad, loendamine, arvud, arvutamine:

- rühmitab esemeid hulkadesse kahe erineva tunnuse alusel;
- leiab hulgale ühise nimetuse;
- võtab vastavalt esitatud arvule (kuni 5) õige koguse esemeid;
- võrdleb kahte esemete hulka paaride moodustamise teel;
- kasutab esemete arvu võrdlemisel mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- leiab sarnasusi ja erinevusi;
- loendab arve 10ni;
- leiab hulgale numbrilise/ arvulise vaste, kasutab arvukaarte;
- mõistab, et esemete loendamisel erinevas järjekorras nende arv ei muutu;
- märkab ja leiab valesid seoseid ja detaile.

Suurused ja mõõtmised:

- kasutab suurus-ja raskus mõisteid (suur/ suurem, väike/ väiksem, pikk/ pikem, lühike/ lühem, raskem/ kergem)ja võrdleb ümbritsevaid esemeid raskuse, kõrguse, paksuse, suuruse alusel;
- järjestab 3 eset pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi;
- määrab kolme eseme järjestuse(väike-suurem-veel suurem, lai-kitsam-veel kitsam);

- leiab erineva suurusega esemete hulgast 2 ühesuurust kujundit;
- mõistab, et nt laste sammud on erineva pikkusega.

Geomeetrilised kujundid:

- tunneb ja nimetab geomeetrilisi kujundeid: ruut, ring, kolmnurk;
- kirjeldab kujundite sarnasusi ja erinevusi ja leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast;
- tutvub ristküliku ja ovaaliga;
- tunneb ja loob lihtsamaid mustreid.

Orienteerumine ajas:

- oskab kirjeldada sündmusi, mis toimusid täna (hommikul-päeval-õhtul-öösel, mis oli eile, mis tuleb homme);
- mõistab ajalist järgnevust, kasutab selle määramisel mõisteid enne, pärast;
- nimetab ja tunneb ära aastaaja, mis on käesoleval hetkel
- nimetab päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel.

Orienteerumine ruumis:

- määrab enda ja esemete asukohta teiste asjade suhtes: ees, taga, üleval, all, keskel;
- määrab eseme asukoha oma keha suhtes (vasak/ parem käsi või jalg).

6aastane

Värvused:

- tunneb ja nimetab värve.

Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine:

- näeb ja nimetab 3 –5 eseme ühiseid tunnuseid (rühmitamine);
- rühmitab esemeid ja olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud);
- võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem või vähem, kasutades mõisteid rohkem kui/ vähem kui;
- otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (suurus, kuju, värv, otstarve)alusel;
- liidab ja lahutab hulkade suurendamise ja vähendamise teel, võrdsustab hulgad ühe äravõtmise ja juurde panemise teel;
- moodustab hulki etteantud arvu järgi, võrdleb;
- koostab 2 hulka, kui on öeldud, mitu elementi on ühes rohkem/ vähem kui teises;
- vastab küsimustele mitu on, mitu ladusid;

- loendab 10 piires ja tutvub arvudega 1 –10, kirjutab üksikuid numbreid;
- nimetab antud arvule eelnevat ja järgnevat arvu, võrdleb neid;
- kasutab järgarve kuni 5-ni (mitmes?).

Suurused ja mõõtmine:

- võrdleb 3 eset suurustunnuse järgi (väike-suurem-veel suurem; lai-kitsam-veel kitsam);
- järjestab 5 eset suuruse, pikkuse, laiuse, paksuse ja kõrguse (kõrgem/ madalam) järgi;
- mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga (pulk, nöörijuup vm.);
- mõõdab kaugusi sammudega;
- tunneb rahatähti (paberrahad, mündid).

Geomeetrilised kujundid:

- tunneb ja nimetab tasapinnalisi ja ruumilisi kujundeid: ring, ruut, kolmnurk, ristkülik;
- näeb ja kirjeldab ruudu ja ristküliku sarnasusi/ erinevusi ning leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast;
- laob etteantud kujunditest pilte ja mustreid;
- koostab kujunditest näidise järgi ja näidiseta erinevaid pilte.

Orienteerumine ajas:

- teab ööpäeva osi(hommik, päev, õhtu, öö), kirjeldab sündmusi ja tegevusi, kasutades mõisteid eile-täna-homme;
- nimetab aastaaegu ja nädalapäevi ning teab, mis kuus on tema sünnipäev;
- kasutab õigesti mõisteid kiiresti, aeglaselt, varsti, hiljem, kohe.

Orienteerumine ruumis:

- määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (olen tooli ees), kasutades õigesti sõnu kõrval, ääres; määrab vasakut ja paremat poolt.

7aastane

- rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi;
- määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid rühmadesse 3 erineva tunnuse järgi;
- moodustab hulki etteantud arvu järgi, võrdleb, kasutab võrdlemisel mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- koostab 2 esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- loendab 12 piires, teab arvude 1 –12 järjestust, tunneb ja kirjutab numbrimärke;
- liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =);
- määrab eseme asukoha järgarvuga (esimene, teine jne);
- järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi;

- teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte (cm, m); massimõõte (gramm); mahumõõtu (liiter), rahaühikuid (euro, sent) ning kasutab neid mängu tegevustes;
- tunneb ja kasutab joonlauda;
- mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nööre vms);
- eristab ruumilisi kujundeid (kuup, kera, tasapinnalistest kujunditest (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk) ja kirjeldab neid;
- koostab mustreid, laob pilte kujunditest;
- teab nädalapäevi, kuude nimetusi, aastaaegu ning enda sünnikuud ja -päeva;
- määrab kellaega täis- ja pooltundides;
- määrab esemete asukohta teiste esemete suhtes: all-peal-kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- orienteerub ruumis, õues ja tasapinnal (paberil) juhendite järgi;
- kirjeldab enda asukohta ümbritsevate objektide suhtes.

6.4 Kunst

Eeldatavad tulemused

2aastane

- tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest;
- kritseldab pliatsiga paberile;
- tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu;
- tükeldab ja liidab voolimismaterjali ka nn teadvustamata, luues kujundeid ja andes neile erinevaid nimetusi;
- jälgendab õpetajat, muljudes, rullides ja näpistades voolimismaterjali;
- on tutvunud näpuvärvidega, pliatsitega ja kriitidega;
- teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid (auke, triipe) jne.
- moodustab täiskasvanu abiga erinevaid vorme liivast, lumest vms.

3aastane

- tunneb ära, leiab ümbritsevast põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile;
- suunamisel annab kritseldustele tuttavate inimeste, esemete ja nähtuste nimed;
- abistab täiskasvanut erinevate liivast, lumest jne vormide moodustamisel;
- joonistab vaid selleks ettenähtud kohta;
- matkib täiskasvanu liigutusi tegutsemisel erinevate kunstivahenditega;
- kritseldab juhendamisel maapinnale, asfaldile, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust;
- harjutab õiget pliatsihoidu, hoiab meelde-tuletamisel paberit kinni;

- eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali;
- jäljendab õpetajat, muljudes, rullides ja näpistades voolimismaterjali;
- oskab kasutada näpuvärve, pintsliit guaššvärvidega, pliiatseid ja kriite ning kasutab neid sihipäraselt;
- tõmbab pintsliga erineva suurusega jooni, teeb täppe (ümarale siluutile nägu);
- jätab värviga kaetud paberile jäljendeid svammiga, templiga; juhendamisel võtab pintsliga värvi;
- teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid (*auke, triipe*) jne;
- vaatleb pilte, näidistõid, raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele;
- kortsutab pehmet paberit ja rebib sellest tükke;
- oskab õpetaja juhendamisel kasutada kääre;
- katab aluspinna liimiga, paigutab sellele kujundeid.

4aastane

- kujutab natuurist inspireeritud asju, objekte jne, isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks;
- loob lihtsamaid vorme, joonistab ümarvorme, tõmbab erineva suuna ja pikkusega jooni;
- on tutvunud erinevate trükitehnikatega (templi-, lehe-, svammitrükk šablooniga ja ilma);
- juhendamisel kasutab kattevärve kogu pinna katmiseks; üldjuhul ei värvi üle paberi serva;
- ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel;
- analüüsib ja annab tööle hinnangu suunavate küsimuste abil;
- vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab pildil esemeid just sel viisil;
- leiab ümbritsevast tuttavaid jooni ja vorme;
- teab värvuste nimetusi ja leiab järgmisi värve: punane, kollane, oranž, roheline, sinine, lilla, pruun, must, valge.
- kasutab lihtsamaid töövõtteid joonistamisel, maalimisel, voolimisel, kleepimisel;
- joonistab äratuntavalt elusolendit, maja;
- oskab kasutada eakohaseid töövahendeid;
- voolib kera silindriks ja vastupidi, tükeldab (nt. kurgi või vorsti lõikamine);
- katsetab enda initsiatiivist lähtuvalt erinevaid maalimisvõtteid
- kujutab voolimisel ümmargusi (päike, pall, jm).

5aastane

- on tutvunud erinevate vahendite, tehnikate ja materjalidega (pastelljoonistus, puhumistehnika kõrrega ja kõrreta, vahakriidid, pritsimis trükk hambaharjaga jne);

- suudab joonistada muusika järgi;
- selgitusel oskab kasutada töös pintsli erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintsli jäljendeid;
- võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu;
- lisab objektidele väikesi osi (silmad, suu);
- kujundab õpetajaga koos tähtpäeva kaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega;
- vaatleb ja kujutab nähtut;
- põhjendab, miks töö, pilt meeldib;
- jutustab suunamise abil, mida on kujutanud oma töödel;
- loetleb, milliseid materjale on kasutanud oma töö valmimisel;
- teab ja kasutab erinevaid värvuseid;
- märkab erinevaid värvivarjundeid: hele - tume; tunneb halli värvust;
- joonistab ja maalib äratuntavalt inimest, puud, maja, linde, loomi;
- maalib ja joonistab kaarjaid jooni;
- harjutab värvimist ilma piirjoont ületamata;
- voolib väiksemate detailidega esemeid ja esemete gruppe;
- voolib tasapinnal kasutades vajutamist ja silumist;
- viimistleb voolitud eseme: silub, kaunistab väikeste detailidega, kujundab mustri;
- lõikab kääridega ribasid, tunneb ohutu töötamise võtteid;
- rebib paberist tükke, ribasid;
- voldib erinevaid kujundeid;
- kasutab käelistes tegevustes jääk-või looduslikku materjali(sammal, käbid, pappkarbid jne).

6aastane

- püsib tööks valitud teemas, seda isikupäraselt tõlgendades;
- võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning oskab neid kasutada oma töös;
- joonistab tuttavaid esemeid ümbritsevast ning loob pilte fantaasia järgi;
- valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid;
- kasutab varem õpitud tehnilisi oskusi oma töö teostamisel;
- peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist;
- pintsliga liigub paberil vabalt;
- vaatleb ja kujutab äratuntavalt inimesi, loomi, ehitisi, masinaid, loodust;
- kujutab objekte natuuri järgi (lilled, mänguasjad);
- voolib inimest, looma, lindu;
- lõikab mööda sirgjoont;
- lõikab paberit ümardades,
- lõikab sümmeetrilisi vorme;
- teeb iseseisvalt valmis kleebetöö – lõikab või rebib ja siis kleebib;
- voldib lihtsaid loomi või esemeid.

7aastane

- leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil;
- väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid;
- kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid;
- kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu;
- keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö;
- koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks ning kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu;
- vaatleb ja kujutab natuuri järgi; kujutab äratuntavalt inimesi, loomi, linde ja muid objekte;
- käsitseb õigesti töövahendeid;
- mõistab perspektiivi põhimõtet – lähedal asuv objekt paistab suurem, kaugel asuv objekt väiksem;
- tunneb, oskab ise segada ja kasutab erinevaid värvusi;
- voolib detailirohkeid, keeruka kujuga esemeid;
- viimistleb töö;
- tunneb lihtsamaid rahvuslikke mustreid;
- tegeleb meelsasti kunstitegevusega.

6.5 Muusika

Eeldatavad tulemused

2aastane

- oskab kuulata lihtsaid lastelaule;
- laulab lauludele kaasa ümisesdes või üksikute sõnadega;
- tunneb algust ja lõppu muusikas;
- mängib lihtsamaid rütmipille;
- oskab muusika järgi liikuda.

3aastane

- oskab kuulata ja laulda lihtsaid lastelaule;
- tunneb algust ja lõppu muusikas;
- tunneb ja oskab mängida lihtsaid rütmipille;
- mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab rütmi kaasa).

- oskab muusika järgi liikuda.

4aastane

- oskab kuulata ja laulda lihtsaid lastelaule dünaamikaga (vaikselt, valjult);
- tunneb rütmipille ja oskab nendel mängida;
- oskab kuulata muusikapala ja seda oma sõnadega iseloomustada;
- oskab laulule liigutusi juurde teha;
- tunneb rõõmu laulumängude mängimisest.

5aastane

- oskab laulda lastelaule õige rütmi ja dünaamikaga;
- oskab kuulatavat muusikapala oma sõnadega kirjeldada;
- tunneb rütmipille ja oskab nendel mängida;
- oskab laulule liigutusi juurde teha;
- tunneb rõõmu laulumängude mängimisest;
- suudab esitada koos kaaslastega õpitud laulu/muusikapala/laulumängu.

6aastane

- oskab laulda erinevate iseloomudega laule;
- tunneb rütmipille ja oskab nendel ette mängitud rütmi mängida;
- julgeb laulda solistina;
- julgeb esineda;
- oskab ise laulude juurde liigutusi mõelda ning teha;
- tunneb rõõmu laulumängude mängimisest, laulab mängimise ajal kaasa;
- suudab koos kaaslastega esitada õpitud laulu/muusikapala/laulumängu.

7aastane

- oskab laulda erinevate iseloomudega laule duuris ja mollis;
- tunneb lasteaias olemasolevaid rütmipille ja oskab nendel ette mängitud rütmi mängida;
- julgeb laulda solistina;
- oskab ise laulude juurde liigutusi mõelda ning teha;
- tunneb rõõmu laulumängude mängimisest, laulab mängimise ajal kaasa;
- julgeb esineda;
- suudab koos kaaslastega esitada õpitud laulu/muusikapala/laulumängu;
- julgeb laulda solistina.

6.6 Liikumine

Eeldatavad tulemused

2aastane

- jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel;
- sooritab harjutusi aktiivselt ja huviga;
- ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste;
- matkib õpetajat harjutuste sooritamisel;
- oskab palli viia ja tuua ettenähtud kohta;
- sooritab põhiliikumisi (kõnd, jooks);
- koguneb ettenähtud kohta;
- kõnnib üle takistuste;
- kõnnib tagurpidi;
- jälgendab õpetajat üldarendavate harjutuste sooritamisel: sirutused, painutused, kükitamine jne;
- jälgendab õpetajat harjutuste sooritamisel erinevates asendites ja tasanditel;
- oskab liigutada eristada/liigutada käsi, jalgu ja pead eraldi.

3aastane

- liigub õpetaja juhendamisel;
- sooritab ettenäitamisel asendeid ja liigutusi;
- sooritab harjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega (spordi-ja loov vahendeid);
- säilitab tasakaalu jooksmisel;
- oskab palli viia ja tuua ettenähtud kohta, veeretada palli mõlema käega;
- matkib õpetajat harjutuste sooritamisel;
- püüab sooritada liikumisi üheaegselt;
- liigub entusiastlikult omas rütmis;
- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega;
- kõnnib üle takistuse;
- roomab koordineeritult käte ja jalgade abiga;
- teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis;
- kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi;
- oskab tõusta ja kõndida päkkadel;
- oskab lühikest aega seista ühel jalal;
- oskab kõndida ringjoonel ja sõõris;
- säilitab liikumisel sihi;

- teeb harjutusi õpetaja juhendamisel koos paarilisega;
- teeb painduvust arendavaid harjutusi eri asendites ja tasanditel;
- hüpleb kahel jalal, hüpleb ühel jalal kohapeal;
- oskab liikuda tagurpidi õpetaja juhendamisel etteantud suunas; muudab liikumissuunda;
- eristab liikumisel eraldi käed, jalad, pea, õlad, randmed.

4aastane

- teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos nii õpetaja kui kaaslastega;
- arvestab aktiivses tegevuses oma kaaslastega;
- säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalu pingil, kui ka vähendatud pinnal;
- sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes;
- sooritab liigutusi erinevas tempos;
- sooritab õpetaja juhendamisel imiteerivaid liigutusi;
- säilitab staatilise tasakaalu paigal olles;
- sooritab harjutusi parema ja vasaku käega ning koos kätega;
- sooritab omaloomingulisi liigutusi;
- kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (spordi- ja loov vahendeid);
- saab aru mängu sisust;
- nimetab mõningaid spordialasid;
- mängib 2 –3 reegluga liikumismänge;
- oskab hoida kohta kolonnis, ringis;
- oskab õpetaja juhendamisel koguneda õpetaja / objekti juurde;
- oskab õpetaja juhendamisel moodustada kolonni, sõõri, ringi;
- hüpleb tasapinnal kahel jalal paigal ja liikudes edasi;
- hüppab kahel ja ühel jalal;
- oskab hüppata üle madalate esemete kahel jalal või jalalt jalale;
- oskab kanda oma keharaskust erinevates asendites ja tasanditel;
- oskab kiigutada, hõljutada ja vibutada käsi, jalgu ja kehakorpusi;
- oskab keerelda ümber oma telje;
- oskab keerutada koos paarilisega käte seongus;
- sooritab juurdevõtusammu kõrvale (galopp);
- oskab vahendiga kätt vahetada;
- tagurpidi liikumine erinevates tempodes (jooks, hüplemine, kõnd, roomamine, kummargil);
- kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.

5aastane

- kontrollib oma liigutusi, koordinaatsiooni ja tasakaalu;
- sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi;
- kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas;
- sooritab koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi;
- kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes, sooritab staatilisi tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- valitseb oma liigutusi nii ruumis kui maastikul;
- sooritab kiirust arendavaid harjutusi;
- sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt;
- matkib vabalt õpetaja poolt ettenähtud harjutusi;
- liigub vastavalt muusika tempole kas kiiremalt või aeglasemalt, jälgendab liikumisega erinevaid rütme;
- teeb harjutusi väike vahenditega;
- mängib kollektiivseid võistlusmänge;
- nimetab erinevaid spordialasid;
- sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika rütmile ja iseloomule;
- plaksutab õpetaja juhendamisel ja liigub vastavalt rütmile;
- oskab moodustada ringi, sõõri, kolonni, ja viirgu õpetaja juhendamisel;
- oskab moodustada ringi õpetaja või objekti ümber õpetaja juhendamisel;
- sooritab harjutusi õpetaja sõnalise juhendamisel ja ettenäitamisel;
- oskab sooritada üldarendavaid ja keha-tunnetusharjutusi: sirutusi, painutusi, kiikumisi, vibutamist, kõnd, jooks jne;
- oskab ennast pöörata erinevatel tasanditel iseseisvalt (n: külili, selili);
- oskab sooritada paarilisega koos erinevaid harjutusi: käevangus hüplemine, kätseongus kükitamine, keerutamine, hüplemine;
- oskab tõusta päkkadele ja kõndida päkkadel;
- oskab kõndida kandadel;
- eristab liikumisel jalalaba, põlve, päkad, kannad, õlad;
- sooritab kõndides üheaegselt kätega koordinaatsiooniharjutusi;
- hüpak koos põlvetõstega;
- galopp koos äratõukega maast;
- eristab erinevaid tasandeid;
- oskab sooritada harjutusi põrandal erinevates asendites;
- suudab koos kaaslastega esitada õpitud liikumiskava/tantsu

6aastane

- keskendub konkreetseks tegevuseks, talub kaotust võistlusmängudes;
- peab kinni mängureeglitest ning vastavalt kohale ja võimalustele ohutusreeglitest;
- sooritab põhiliikumisi vabalt;

- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi nii sees kui väljas;
- säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu;
- kasutab harjutustes mõlemat kätt ja domineerivat kätt täpsust nõudvates harjutustes;
- kohandab liigutusi etteantud rütmiga;
- kasutab liikumisel spordi-ja loovvahendeid;
- mängib kollektiivseid võistlusmänge ühe või mitme vahendiga;
- peab kinni mängu reeglitest;
- nimetab erinevaid spordialasid ja oskab nimetada mõnda tuntud sportlast;
- mõistab hügieeninõuete olulisust;
- ronib varbseinal;
- ringi, sõõri, viiru ja kolonni moodustamine iseseisvalt, harvenemine kolonnis ja ringjoonel;
- saab aru, kuidas moodustada ringi, sõõri, kolonni õpetaja või objekti ümber;
- sooritab harjutusi õpetaja sõnalisel juhendamisel ja ettenäitamisel;
- sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika rütmile ja iseloomule;
- oskab sooritada üldarendavaid harjutusi, sirutusi, painutusi, kiikumisi, vibutamist, kõnd, jooks jne;
- oskab teha matkivaid harjutusi ja loovalt liikuda muusika saatel;
- oskab sooritada kehatunnetus- ja hingamisharjutusi (õpetaja sõnalisel juhendamisel ja ettenäitamisel);
- suudab kõndida päkkadel ja kandadel edaspidi ja tagurpidi;
- oskab sooritada koordineerimise harjutusi vahendiga;
- suudab sooritada mitmest harjutusest koosnevat kombinatsiooni iseseisvalt;
- sooritab koordineerimisharjutusi erinevates joonistes;
- oskab liikumise ajal joonist muuta (n: ringjoonelt kolonni liikumine);
- jätab meelde liikumisketi ehk jada, seostab muusikaga oma liikumist;
- oskab ja eristab tantsu põhisamme: hüpak, galopp, käärhüpe, harki-kokku;
- sooritab tantsu põhisamme koos paarilisega erinevates joonistes;
- oskab muuta liikumissuunda õpetaja suulisel juhendamisel;
- eristab õpetaja käemärke: stopp, tule siia, vaata jne.
- suudab koos kaaslastega esitada õpitud liikumiskava/tantsu

7aastane

- keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks;
- peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest;
- sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised;
- sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi;
- säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel, erinevate vahendite käsitlemisel;

- kasutab erinevaid vahendeid vastavalt tegevuse iseloomule;
- mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jm);
- peab kinni kokkulepitud mängureeglitest;
- kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvad tegevused kasutab domineerivat kätt;
- sooritab üheaegselt kaaslasega rütmilisi liikumisi, liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga; vahetab iseseisvalt tantsu jooniseid ja liikumissuunda;
- oskab koos paarilisega rahvatantsu põhisamme (galopp, hüpak, käärhüpe) ja tantsuvõtteid (käevang mõlema käega, süldvõte, käed kätes);
- julgeb tantsida avalikult publiku ees oma tantsurühmaga (Paistu mudilaste tantsurühm);
- teab ja oskab väärikalt kanda oma esinemisriideid/rahvariideid (Mulgimaa);
- suudab koos kaaslastega esitada õpitud liikumiskava/tantsu

7. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

Õppe- ja kasvatustöö aluseks on õppekava. Õppekavas sätestatud ainevaldkondade eesmärkidele valib pedagoogiline personal õppe-kasvatustöö analüüsist lähtuvalt igaks õppeaastaks põhieesmärgid, millest lähtutakse õppe-kasvatustöö planeerimisel, läbiviimisel ja analüüsimisel.

Lasteaias läbiviidava õppe-kasvatustöö seovad tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika (nädalateemad, kuuteemad), üldõpetus ning õppeainete lõimimine. Lasteaia õppetegevused ei toimu ainetunnina, vaid aktiivõppemeetodeid kasutades lõimitud õppetegevusena, kus lõimitud tegevuse käigus omandab laps oskusi ja teadmisi korruga mitmest õppevaldkonnast.

7.1 Päevakava koostamise põhimõtted

- Õppe- ja kasvatustegevus toimub päevakava alusel. See määrab vastavalt laste eale päevarütmile, mil vahelduvad igapäevatoimingud, mäng, vabategevused ja õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.
- Lasteaia tegevus- ja päevakava kinnitab direktor.
- Konkreetsed ajad on määratud muusika- ja liikumistegevustele.
- Päevakava koostades arvestatakse laste arenguvajadusi ja ealisi iseärasusi. Kuni 3aastaste päevakava võimaldab rohkem mänguaega, 5 - 7aastaste päevakavas on enam õpetajate planeeritud ja juhendatud õppe- ja kasvatustegevusi. Õppe- ja kasvatustegevust kavandades arvestavad õpetajad laste keskendumis- ning tähelepanuvõimet.
- 6 - 7aastaste laste päevakavas on tegevusi, mis soodustavad sujuvat sisseelamist kooliellu. Enam tähelepanu osutatakse psüühiliste protsesside - taju, mälu, mõtlemise-arendamisele ja õppimise alusoskuste ning õpimotivatsiooni kujunemisele.
- Päevakavas võib õpetaja teha mõistlikke muudatusi laste vajadusi ja arengut arvestades.

- Lapsevanemal on õigus ja kohustus tutvuda lasteaia päevakavaga ja sellest kinni pidada.

7.2 *Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine*

- Õppe- ja kasvatustöö toimub vastavalt kinnitatud päevakavale ja tunniplaanile.
- Õppeaasta algab 1. septembril ja kestab kuni järgmise kalendriaasta 31. augustini.
- Aktiivne õppe- ja kasvatustegevus planeeritakse 1. septembrist kuni 31. maini.
- Suvekuudel planeeritud õppetegevust ei toimu. Sel perioodi korratakse ja kinnistatakse aasta jooksul õpitut. Võimalusel viiakse õppetegevused läbi õues.
- Tegevuse planeerimisel arvestab õpetaja lapse ealiste ja arenguliste iseärasustega.
- Õppetööd kavandades arvestatakse koolieast nooremate laste liikumisvajadusega ja kasutatakse maksimaalselt õuekeskkonna võimalusi (sh viiakse läbi erinevaid õuesõppetegevusi).
- Lähtudes “Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast”, lasteaia õppekavast ja eelmise õppeaasta tegevuse analüüsist koostavad rühmaõpetajad igal õppeaastal rühma aastaplaani, mis esitatakse õppeinfosüsteemis ELIIS vähemalt 10. septembriks.
- Vastavalt rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidele planeeritakse rühmade tegevused kuuplaanina. Järgmise kuu plaan koostatakse ja esitatakse ELIIS-s jooksva kuu 27. kuupäevaks.
- Lasteaia õppe- ja kasvatustegevust toetavad erinevad üritused nii rühma kui asutuse (lasteaed, lasteaed + kool) tasandil.
- Õppeaasta ürituste plaan, mis koostatakse poolaastaks, lisatakse lasteaia aasta tegevuskavale.
- Ürituste planeerimisel ja läbiviimisel lähtutakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest, võimalusel lapsevanemate, laste, personali ja kohaliku omavalitsuse ettepanekutest.
- Rühma õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmist ja tegevuskava realiseerumist analüüsitakse rühmavestluste käigus üks kord aastas, mais.
- Juunis esitavad rühmaõpetajad kokkuvõtte rühma õppe- ja kasvatustegevusest (ELIIS-s), annavad hinnangu tegevusele ning esitavad ettepanekud õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks nii rühma kui asutuse tasandil.

8. Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ja korraldus

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Õpetajad teostavad vaatlusi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õpetaja suunatud tegevustes.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

Lasteasutuse õppekava läbinule annab lasteasutus välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse areng, sh tulemused valdkonniti. Koolivalmiduskaart koostatakse õppeinfosüsteemis ELIIS olevale vormil.

Õpetaja

- jälgib kavakindlalt lapse arengut;
- kasutab lapse arengu hindamisel enamasti vaatlusmeetodit, samuti analüüsitakse laste töid, intervjuueeritakse lapsi ja viiakse kord õppeaastas (vajadusel sagedamini) läbi lapse arengu hindamisi;
- tutvustab vanematele õppe- ja kasvatustegevustes kasutatavaid meetodeid;
- tunnustab laste toimetulekut, positiivset hoiakut ja huvi;
- kirjeldab lapse arengut, väärtustades saavutatut.

Lapse arengu hindamisel jälgitakse kolme põhiaspekti:

- kehaline areng – hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordinaatsiooni, kõndi, rühti, tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskust ning jõudu ja vastupidavust;
- vaimne areng – hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut, kõne kasutamist ja mõistmist;
- sotsiaalse arengu hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste - eelkõige mängu - arengut, iseseisvust, toimetulekuoskusi, emotsioonide kontrolli- ja väljendamise oskust, kollektiivis kohanemist, kõlbelist ja esteetilist arengut.

Kogu õppeaasta vältel jälgib õpetaja pidevalt lapse arengut:

- lapse kordaminekud ja individuaalse töö vajaduse märgib õpetaja rühma e-päevikusse;
- vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava;
- meetodid ja materjalid, mille alusel laste arengut hinnatakse, on kirjeldatud rühmade tegevuskavades;
- õppeaasta lõpul viib õpetaja läbi lapse ealise arengu hindamise;
- laste arengu kirjelduste põhjal koostatakse kokkuvõtteks rühma laste hindamise analüüs, mis on osa rühma õppe-kasvatustegevuse analüüsist;

Vähemalt kord aastas toimub planeeritud arenguveestlus lapsevanemaga.

Arenguveestluste eesmärged ja toimumise korda tutvustavad õpetajad vanematele rühma koosolekul.

Kõik lapse arengu hindamise aluseks olevad materjalid on konfidentsiaalsed.

9. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

Erivajadustega on laps, kelle võimetest, tervise seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Toetamise põhimõtted:

- lapse erivajaduste võimalikult varajane märkamine, võimete täpsustamine ning arengutaseme kirjeldamine;
- lapse arengupotentsiaali maksimaalne arvestamine arendustegevustes;
- lapse arengu soodustamine lapsekeskses ja turvalises keskkonnas;
- vajadusel individuaalne lähenemine ja üks-ühele tegevused seatud eesmärkide saavutamisel;
- eakohase arenguga lastega suhtlemise toetamine;
- perekonna ja spetsialistide kaasamine, meeskonna- ja võrgustikutöö.

Erivajaduste võimalikult varase märkamise ja võimete väljaselgitamise tagavad:

- vaatlus rühmaõpetajate poolt rühmategevustes või individuaalselt;
- vaatlus tugispetsialistide poolt rühmategevustes või individuaalselt;
- vestlus lapsevanemaga;
- arengumapi koostamine ja analüüs;
- arengu hindamine ja analüüs;
- lapsevanema teavitamine vaatlustulemustest ja tähelepanekutest vahetult ja arenguveestluste käigus;
- vajadusel laiendatud arenguveestlus, millest võtavad lisaks rühmaõpetajatele osa asutuse direktor, õppealajuhataja, tugispetsialistid ja/või majavälise spetsialist;
- lapsevanemale soovitatud konsultatsioon majavälise spetsialistiga.

Õpetaja:

- avab, kooskõlastatuna lapsevanemaga, lapse individuaalse arengu jälgimise kaardi (IAJK);
- koostab koolipikendus-aastal olevatele lastele ja vajadusel teistele erivajadustega lastele individuaalse arenduskava (IAK), mis kooskõlastatakse lapsevanemaga (individuaalne arenduskava vormistatakse IAJK osana);
- arutab lapsevanemaga lapse erivajadusi, soovib pöörduda arengut toetavateks nõuanneteks ja tegevusteks erialaspetsialistide poole;

- jagab tähelepanekuid majasiseste tugispetsialistidega;
- arvestab individuaalses töös lapsega tema arengueeliseid ja iseärasusi;
- teeb koostööd majasiseste ja -väliste (tugi)spetsialistidega, kelle tegevus on toetamas last ja peret;
- osaleb vajaliku ettevalmistuse saamiseks vastavasisulistel koolitustel.

11. Lastevanematega koostöö põhimõtted

- lasteaed toetab lapsevanemat lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel;
- lasteaia tegevuse lühi- kui pikaajalisel planeerimisel arvestatakse võimalusel lastevanemate ootuste ja ettepanekutega;
- kodu kasvatuspõhimõtete tundmine on õpetajale aluseks lapse käitumise hindamisel ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel;
- lasteaia ja kodu koostöö võtmeisikuks on lapse rühmaõpetaja, kes igapäevaselt puutub kokku nii laste kui lastevanematega.

Infovahetus ja koostöö rühma tasandil:

- teadaanded rühma stendil;
- infovoldikud;
- igapäevane suuline infovahetus õpetajaga;
- rühma e-päevik, teated, materjalid õppeinfosüsteemis ELIIS;
- rühma lastevanemate koosolekud;
- individuaalne vestlus õpetajaga;
- arenguvestlus;
- ühisüritused

Kooli (asutuse) tasandil:

- lasteaia üldkoosolek;
- lastevanemate koolitus;
- lasteaia ühisüritused;
- asutuse veebileht;
- vestlus tugispetsialistiga;
- vestlus direktoriga;
- hoolekogu koosolekud.

Koostöise tegevuse eest kannavad vastutust nii lasteaiaõpetajad kui ka lapsevanemad. Koostöös lastevanematega astub vajadusel esimese sammu õpetaja. Lapsevanemad võivad küll olla huvitatud oma lapse käekäigust, kuid ei oska või ei söanda alati õpetajalt infot küsida.

12. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- Kui lasteaia õppekava uuendamise või täiendamise vajadus on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab õppekava muutmise kooli direktor.
- Kui lasteaia õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel, tuleb taotlus esitada direktorile kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis koos ettepanekute ja põhjendustega. Lasteaia õppekava uuendamist ja täiendamist võib taotleda iga asjast huvitatud isik.
- Kui esitatud taotlus on asjakohane, kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes otsustab õppekava uuendamise või täiendamise vajaduse, ning positiivse otsuse korral valmistab ette õppekava muudatused.
- Direktor esitab lasteaia õppekava uuendamise või täiendamise muudatused enne kinnitamist arvamuse andmiseks hoolekogule ja õppenõukogule.
- Direktor vaatab hoolekogu ja õppenõukogu arvamused läbi. Kui hoolekogu või õppenõukogu on leidnud, et kavandatavad õppekava muudatused on vastuolus kehtivate õigusaktidega, siis kutsub direktor kokku õppekava uuendamise ja täiendamise töörühma, kes viib lasteaia õppekava muudatused vastavusse kehtivate õigusaktidega.
- Tulenevalt „Koolieelse lasteasutuse seadusest“ kinnitab lasteaia õppekava direktor.
- Kui direktor jätab lasteaia õppekava muudatused kinnitamata, algab õppekava uuendamise või täiendamise protsess algusest.
- Lasteaed avalikustab õppekava asutuse veebilehel ja loob võimaluse lasteaia õppekavaga tutvumiseks kooli raamatukogus.